

ROZHOVOR

JUDr. Alexander Šíma, předseda Českého rybářského svazu, hovoří o jeho činnosti i spolupráci s Rybářským sdružením ČR

3

INFORMACE

Rybářská fakulta spojí chov ryb a pěstování rostlin

4

PŘEDSTAVUJEME

Rybníční hospodářství Lázně Bohdaneč

5

ŠKOLSTVÍ

Krajské školní hospodářství České Budějovice otevřelo zpracovnu ryb pro výuku žáků

7

Podnikatelské prostředí má stále dost neznámých

České Budějovice

Končící rok 2015, provázený mimořádných suchem, zřejmě srazí produkci českých produkčních rybářů o pět až deset procent. Nebude to však jediný problém, s nímž se musí potýkat.

O produkci je připravují i rybožraví predátoři, především kormorán velký. Náhrady škod se letos rybářské firmy dočkají, ale pokryje jen zlomek ztrát. Jak zaznělo na prosincovém plenárním zasedání Rybářského sdružení ČR, Ministerstvo zemědělství připravilo 85 milionů Kč na dotační titul Mimoprodukční funkce rybníků, což představuje zhruba 730 korun na hektar vodní plochy. A v nich je promítnuta i částečná kompenzace za újmu na rybách, kterou způsobují kormoráni. „Jiná účinná a efektivní varianta vyplácení škod se prozatím nenašla,“ uvedl ředitel sdružení Michal Kratochvíl.

V této souvislosti připomněl, že pro uživatele rybářských revírů byl spuštěn nový dotační titul Mimoprodukční funkce revírů se sazbou až do výše 500 Kč/ha. V dalších letech se sice uvažuje o novele zákona č. 115/2000 Sb. o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, která by měla vyplácení náhrady škod řešit stejně jako do dubna 2013 po dobu tří let, ale je zřejmé, že rok 2016 nepokryje. Proto je třeba hledat alternativu, zřejmě opět přes některé dotační tituly. Velké ohrožení ale rybářské firmy cítí i v novele zákona o vodách č. 254/2001 Sb., a proto Rybářské sdružení ČR v rámci připomínkového řízení tento

O výsledcích českých produkčních rybářů nerozhoduje pouze dostatek vody v rybnících.

návrh předložený Ministerstvem životního prostředí odmítl. V rámci změn totiž ministerstvo navrhuje zrušit ustanovení § 39 odst. 12, které se týká legalizace příkrmování již na základě zákona. Důvodem má podle ministerstva být vysoké riziko ohrožování jakosti vod z nadměrného příkrmování ryb rostlinného původu. To však není podloženo žádnými analýzami o vlivu na jakost vod. Jak navíc upozornili představitelé Rybářského sdružení, u novelizačních bodů, týkajících se příkrmování ryb, úplně chybí zpracované hodnocení dopadů regulace, tzv. RIA. Tedy analýza dopadů na podnikatele, orgány státní správy, státní rozpočet, kvalitu vody a podobně.

Ministerstvo životního prostředí v novele vodního zákona ta-

ké navrhlo zrušit zmocňovací ustanovení pro vydání prováděcího právního předpisu (§ 39 odst. 8 věty druhé), tj. vyhlášky o rybníkářství. S touto vyhláškou tedy už do budoucna nepočítá, neboť se prý v praxi projevila jako nadbytečná a měl by ji proto nahradit metodický pokyn (pozn. red. – do praxe však tato vyhláška nikdy nevstoupila!). V debatě o legislativních změnách členové sdružení vyslovili řadu obav. Mimo jiné i o tom, že metodický pokyn plně v gesci ministerstva by byl výrazně horší než vyhláška, na které by se měly podílet oba rezorty i dotčené subjekty produkčního rybníkářství. Rybářské sdružení proto trvá na dopracování vyhlášky k rybníkářství a prosazuje ponechání zmocňovacího ustanovení k vyhlášce v současném znění.

PF 2016

Veselé Vánoce a šťastný nový rok

přeje
Rybářské sdružení
České republiky
a redakční rada
Rybníkářství

Kapr patří na běžný jídelníček, ukázal Gastrofest

České Budějovice

Mezinárodní gastronomický festival Gastrofest, jehož hlavním partnerem bylo Rybářské sdružení ČR, potvrdil, že český kapr patří na běžný, všední jídelníček a ne pouze na štědrovečerní hostinu.

V soutěžní části Gastrofestu se sešlo 12 mistrů kuchařů, kteří měli před diváky během 45 minut připravit čtyři porce hlavního chodu s využitím filetu z kapra a čerstvých bylinek.

„Zájem byl mezi diváky obrovský a jen potvrdil, že lidé mají zdravá jídla ze sladkovodních ryb, kapra nevyjímaje, velmi rádi. Jsem rád, že sdružení tuto akci zařadí-

Na Gastrofestu soutěžilo dvanáct šéfkuchařů.

lo do své marketingové strategie,“ říká Martin Urbánek, asistent ředitele Rybářského sdružení.

Vítězem se stal Jan Beneš, šéfkuchař českobudějovického restaurantu Naše farma, a to už počtvrté

za sebou. Porotu, složenou ze znalců oboru Vladimíra Stupariče, Miroslava Kubce, Vladimíra Picky, Eduarda Levého a Oldřicha Pítry, členů Asociace kuchařů a cukrářů ČR, předsvědčil přípravou kapřího filetu po-

šírovaného v másle s bylinkami, ce-lerovým pyré, terinkou s bylinkami a slaninou, křenovou kapustou, kapřími škvarky s kmínem a omáčkou z černého piva. Za ním skončili Karel Časlavský z tábořské restaurace Beseda a Tomáš Kourek z The Pub Restaurant Praha.

Nejúspěšnější juniorkou byla Nela Kúsová ze Střední školy zemědělské a potravinářské Klatovy. Za ní se umístil Tomáš Stoupa z Prahy a Jiří Eichler z Děčína.

Gastrofest se v Českých Budějovicích konal v listopadu už po desáté a zúčastnilo se ho celkem přes 400 profesionálů všech gastronomických profesí. K vidění bylo také 90 ukázek mezinárodní kuchyně všech kontinentů.

Viceprezident Ladislav Vacek oslavil abrahámoviny

Potkat se s Abrahámem, znamená oslavit padesáté narozeniny. Což teď, 1. prosince, učinil i Ladislav Vacek, dlouholetý viceprezident Rybářského sdružení ČR a šéf Rybářství Chlumec nad Cidlinou. K životnímu jubileu mu na prosincovém plenárním zasedání popřál nejen prezident sdružení Jan Hůda, ale i ostatní přítomní.

Mnozí pokládají 50 let života za věk, v němž se předpokládá nejen životní zkušenost, ale i moudrost a zralost. Cítíte to také tak, zepřáli jsme se oslavence?

„Padesátka není žádná zásluha. Je to jen číslo, vypovídající o tom,

Čerstvý padesátník Ladislav Vacek přijímá gratulaci od Jana Hůdy.

kdo se kdy narodil. Ale doufám, že nějakou zkušenost jsem i díky vstřícným kolegům z „bran-

že“ za těch 26 let práce, a devět let studia rybářství před tím, získal. A že je budu moci dál, i také díky

předávání zkušeností od jiných, využívat ku prospěchu našeho řemesla,“ povádal Ladislav Vacek.

Mimochodem, výklad „abrahámoviny“ se spojuje především s Abrahámem, podle bible otcem všech věřících v pravého a jediného Boha, který se dožil vysokého věku. Lze ale nalézt i vysvětlení, že abrahámoviny (50 let) nejsou spojeny s vysokým věkem Abraháma, ale podle místa z bible, kde Židé praví Kristu: „Padesát let ještě nemáš a Abraháma jsi viděl?“

Ať tak či onak, Ladislavu Vackovi přejeme další úspěšná podnikatelská léta, spojená i s prací pro české produkční rybáře.

Dron monitoroval vypuštěný rybník Bezdrev

Hluboká nad Vltavou

Vypuštěný rybník Bezdrev, druhý největší v Česku, zažil počátkem listopadu zajímavé mapování pomocí dronu. Využití bezpilotního leteckého prostředku by mělo pomoci zjistit, kolik je v rybníku bahna, jak rychle zarůstá trávou či jak ho ohrožují sinice.

Možnosti nové techniky, k níž patřilo i dálkově ovládané letadélko, představili zástupci Katedry krajinového managementu Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity a společnost UpVision, která ryb-

ník, jehož obvod je 18,5 kilometru, monitorovala. Z pořízených snímků celého Bezdreva, na něž naváže práce v počítači a vyhodnocování získaných dat, pak vznikne kompletní 3D model a letecká mapa. Díky modelu bude v budoucnu možné sledovat zabahnění dna rybníků a v kterých částech dochází k největší sedimentaci nebo erozi bahna. To by si ale za rok či dva při dalším výlovu vyžádalo opět nový monitoring, aby bylo data možné srovnat.

„Určitě nám pomůže, když budeme přesně vědět, odkud se nám rybník zanáší,“ uvedl Aleš Kříž, zootechnik Rybářství Hluboká.

Jakub Karas ze společnosti UpVision, která rybník monitorovala, představuje dron. Zdroj: <http://budejovice.idnes.cz>

JUDr. Alexander Šíma, předseda Českého rybářského svazu říká:

Prioritou je udržení jednoty a vytváření podmínek pro to, aby se co nejširší okruh lidí mohl rybařině věnovat

JUDr. Alexander Šíma je předsedou senátu krajského soudu v Plzni a od roku 2010 také předsedou Českého rybářského svazu. V něm začal pracovat už v roce 1977, krátce po absolvování Právnické fakulty Univerzity Karlovy, kdy mu bylo šestadvacet.

Plzeň

Český rybářský svaz vždy patřil k největším zájmovým organizacím. Platí to ještě?

Nepochybně platí. S počtem 245 tisíc členů se zcela jistě řadíme k největším zájmovým spolkům. K tomu můžeme ještě připočítat „bratrský“ Moravský rybářský svaz, sdružující na 60 tisíc příznivců Petrova cechu.

Ptám se proto, že spousta lidí, včetně dětí a mládeže, změnila v posledním desetiletí priority, a na záliby jim už jaksi nezbývá čas. Nepocítujete to?

Na počtu členů a složení členské základny se samozřejmě projevuje celá řada vlivů jako je demografické složení obyvatelstva, ale také, a to velmi významně, i konkurence jiných možností a příležitostí. Zejména pak u dětí a mládeže. S tím se potýkají v podstatě všechny spolky, které jim nabízejí jiné aktivity, než je sezení u počítače.

Jak si tedy zájem rybářů udržujete? Čím si je získáváte?

Přestože je konkurence velká, dramatický pokles zájmu o rybářství nepocítujeme. A těší nás, že dokážeme udržet právě zájem mládeže. Dokonce počet dětí, hlásících se do našich místních organizací, v poslední době mírně stoupá. Může to být důsledek více faktorů, ale zcela nepochybně se na tom podílí aktivní propagace rybářství a prezentace Českého rybářského svazu. Představujeme se na celostátních výstavách jako je For fishing nebo Země životelka, kde také veřejně vyhláujeme nejlepší z velmi úspěšných

sportovců. Veřejnost oslovujeme i prostřednictvím časopisu Rybářství, vydáváním propagačních materiálů zaměřených právě na děti a mládež, jako jsou plakáty s rybami, vodními živočichy, rostlinami, magnetkami, samolepkami, pexesem s motivy ryb. Úspěch přináší i akce První povolenka dětem zdarma, k níž se připojila většina územních svazů ČRS.

Jak už název napovídá, obdrží dítě svoji první povolenku v životě zdarma.

Z dalších významných aktivit bych ještě zmínil akci Středočeského územního svazu nazvanou Ve vodě nežijí jen vodníci. Také organizujeme soutěž Zlatá udice nebo letní tábory pro mládež. Je toho prostě hodně.

A pokud jde o dospělé?

Tam za rozhodující považují, si ce stále obtížnější dosažitelné, udržení přijatelných cen povolenek v územních svazech. A tím i ceny celosvazové povolenky. Druhým významným faktorem je plnění zarybnovacích plánů, které nám pro revíry stanovily příslušné rybářské orgány. Propagace rybářství mezi dospělými se koncentruje v prezentaci ČRS na jeho webových stránkách, v časopise Rybářství, ve vydávání populár-

plynoucí pozice, narušena. Představitelé ministerstev, Poslanecké sněmovny i Senátu Parlamentu ČR a řady dalších institucí, nás považují za respektovaného partnera, o jehož názory a stanoviska je zájem. To nám také zajišťuje, že našim názorům bude popřáno sluchu a bude jim věnována pozornost.

Proč to je tak důležité?

Jako sebevědomý partner státních a správních orgánů může ČRS vystupovat tehdy, pokud jeho představitelé zastupují četnou členskou základnu. A její počet je odvislý od toho, zda je svaz schopný nabídnout svým členům i zájemcům zajímavou možnost rybářského využití. Dobře zarybněné revíry a přijatelná cena povolenky jsou dvě zcela zásadní podmínky. Cesta k jejich splnění není ovšem zdaleka jednoduchá. Z hlediska dlouhodobého je prioritou udržení a rozšíření rybářských revírů v užívání ČRS, z aktuálního hlediska pak omezení byrokracie při vydávání rybářských lístků a prosazení náhrad škod způsobených na rybářských revírech na tekoucích vodách.

Ještě vám osobně zbývá čas na ryby, nebo je to hlavně o lobbování, sledování legislativy, jednání o náhradách škod?

V otázce je obsažena i odpověď. Naposledy jsem si byl zarybařit před mnoha lety. Už řadu let si ani neberu povolenku, nevyužil bych ji. Vedle povolání soudce, učím na právnické fakultě, věnuji se publikační činnosti v oboru civilního práva a speciálně také v oboru práva rybářského, a o dovolených cestuji s batohem na zádech. Nebo se potápím v exotických destinacích po celém světě. Moje činnost v rybářském svazu se proto skutečně koncentruje především na zastupování svazu navenek.

ně naučných knih o rybářství nebo ve využívání možností zvýšit atraktivitu některých revírů.

Jak se v téhle době změnila práce svazu? Co pokládáte za priority?

Prioritou nepochybně je udržení jednoty svazu a vytváření podmínek pro to, aby se co nejširší okruh zájemců o rybářství mu také mohl věnovat. Je přirozené, že v tak velkém spolku, majícím téměř 500 pobočných spolků, se občas projevují partikulární zájmy. I ty je třeba vnímat a řešit tak, aby tím nebyla jednotu svazu, a z toho

(Pokračování na straně 8)

Rybářská fakulta spojí chov ryb a pěstování rostlin

Vodňany

Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity se bude nově věnovat rozvoji takzvaných akvaponií. To je světově uznávaná technologie kombinující chov ryb spolu s pěstováním rostlin, především ovoce, zeleniny a bylin. Ty díky využití odpadních metabolitů jako jsou hnojiva dosahují vysokých výnosů sklizně.

Jde přitom o takzvanou organickou produkci, protože rostliny nemusejí být uměle přihnojované ani chemicky ošetřované. Výzkumný projekt, s názvem Akvaponické technologie pro městské zástavby, rozvíjí odborné centrum CENAKVA. To vzniklo před dvěma lety za 253 milionů korun a věnuje se vědě a aplikovanému výzkumu. Fakulta přitom usiluje o výstavbu zkušebního zařízení, které je již známé z různých oblastí USA či Austrálie.

„Podle našich představ budou moci být akvaponie umístěné například na střeších domů nebo průmyslových budov,“ říká Jan Mráz, ředitel Ústavu akvakultury a ochrany vod. „Využívají se v nich totiž rostliny, které nepotřebují přímo půdu, ale vystačí si například s keramzitem či jiným vhodným materiálem. Celý systém má velmi malé nároky na zdroj vody a znamená mi-

Příklady vertikálních systémů (Aquaponics how to, 2015; Zip grow towers, Bright Agrotech, 2015).

nimální vypouštění odpadních látek do životního prostředí. Potřebným vstupem do systému je přitom pouze krmivo pro ryby, které se získá zejména z městského odpadu rostlinného a živočišného původu. Kromě řady jiných výhod se také minimalizuje vzdálenost mezi producentem a konzumentem čerstvých potravin,“ dodává Mráz.

Celý systém akvaponií je uzavřený tím, že jedna část systému využívá odpad druhé části systému jako zdroj živin. Většinou jsou ryby umístěné v nádržích pod pěstovanými rostlinami. Voda znečištěná odpadními metabolity se čerpa-

dlem převádí do horní části nádrže s nasazenými rostlinami. Ty spotřebují živiny z roztoku a přefiltrovaná voda se zpětně vrací do původní nádrže. Rostliny zároveň odebírají oxid uhličitý, vytváří kyslík a okolní prostředí je tak minimálně zatíženo skleníkovými plyny. V porovnání s konvenčním zemědělstvím vyžadují akvaponie pro svůj provoz méně než jednu desetinu vody. Vstupem je kromě ní a potravy pro ryby pak už jen elektřina pro provoz čerpadel. Rozvoj výzkumu tímto směrem doporučila na svém nedávném setkání také mezinárodní rada Fakulty rybářství a ochrany vod

a jejího vědeckého centra CENAKVA. Ta se skládá ze sedmi významných světových odborníků, kteří aktivně působí v oborech akvakultury a ochrany vod. Jmenoval ji před časem rektor Jihočeské univerzity Libor Grubhofer s cílem etablovat a profilovat tuto nejmladší součást Jihočeské univerzity jako střeoevropského lídra ve vědě a vzdělávání v oblasti akvakultury a ochrany vod. Členové rady ústy svého předsedy Johana Verretha z holandské univerzity ve Wageningenu na svém posledním zářijovém zasedání potvrdili, že se toto poslání daří fakultě v plné míře naplňovat.

Rybářské sdružení se zapojilo do Roku řemesel

České Budějovice

Rybníkářství, jedno z nejtradičnějších českých řemesel, bude prostřednictvím Rybářského sdružení ČR součástí Roku řemesel 2016, který vyhlásila Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. Rozsáhlá akce má přispět k dalšímu zviditelnění řemeslných cechů a společenstev a řemeslných počinů a na desítkách akcí představit řemeslo jako klíčový nástroj pro udržení obslužnosti

regionů a venkova. A také zájmavou volbu pro mladou generaci. Vedle Rybářského sdružení se do něho zapojí 23 řemeslných cechů a společenstev, pokrývajících 35 profesí a další organizace jako Svaz vinařů ČR, Český svaz zpracovatelů masa, Český svaz pivovarů a sladoven nebo Zelinářská i Ovoceňářská unie. Slavnostní vyhlášení Roku řemesel proběhlo v listopadu na Dnu podnikatelů České republiky, a v dalších měsících ho bude provázet mnoho akcí na celostátní i regionálních úrovních.

Dojde také k představení 30 řemeslných profesí, vznikne nový řemeslný portál www.rokremesel.cz, respektive www.mistrirremesel.cz, zaměřený na koncového spotřebitele.

Jedním z klíčových distributorů této webové platformy do domácností bude partner akce Komerční banka, která k tomu využije plošné distribuční nástroje, jako jsou bankomaty nebo výpisy spotřebitelských účtů. Do propagace webu se zapojí i cechy a firma Mediatel, která je největším tuzemským po-

skytovatelem on-line služeb pro živnostníky.

Profesní společenstva, včetně Rybářského sdružení ČR, přitom dostanou možnost zorganizovat za podpory Asociace malých a středních podniků a živnostníků jednu regionální akci. „Koncept Roku řemesel je velmi ambiciózní a rozhodně ho chceme maximálně využít k propagaci rybníkářství a práce rybářů,“ uvedl Michal Kratochvíl, ředitel Rybářského sdružení, který s ním seznámil členy na prosincovém plenárním zasedání.

Rybníční hospodářství pokračuje v tradici, která na Pardubicku trvá už 900 let

Lázně Bohdaneč

Rybníkářství na Pardubicku se začalo rozvíjet po založení Opatovického kláštera v roce 1086. K rozsáhlé rybníkářské expanzi dochází v letech 1492-1560 v čle pánů z Pernštejna, kteří založili Velkostatek Pardubice zahrnující 250 rybníků o výměře 6.500 ha. Od konce 17. století až do konce 19. století však postupně zanikla velká část rybníků. Po roce 1881 s příchodem Richarda Drascheho z Wartinberka je mnoho rybníků obnoveno a dochází k postupnému růstu hospodaření. V roce 1993 založená společnost Rybníční hospodářství, s.r.o., pokračuje nejen v tradičním rybníkářském řemesle na Pardubicku, ale také připomíná tuto pestrou historii.

Kláštérní řád benediktinů byl prvním církevním řádem v Čechách a na Moravě. Založil první klášter v Břevnově, druhý na Sázavě a třetí v Opatovicích nad Labem. Život mnichů byl naplněn duchovní a manuální činností v souladu se známou zásadou Ora et labora - Modlit se a pracovat. Benediktini byli vynikající vodohospodáři a k nám přivezli například vynález vodního mlýna. Přímou za Opatovickým klášteřem vybudovali struhu (předchůdce Opatovického kanálu), která napájela rybník později nazvaný Čeperka (500 ha). V rybnících chovali ryby a přímo v klášteřišti měli haltýře na jejich uchovávání. Ve 14. století spravovali na Pardubicku asi 100 vesnic a u řady z nich byly rybníky. V té době to byl šestý nejbohatší klášter podle tehdejších daňových odvodů. Výhodou bylo, že se nacházel poblíž obchodní cesty mezi Kutnou Horou a Hradcem Králové.

Klášter dával poddaným řadu úlev, ale hospodaření na rybnících si vždy vyhrazoval pro sebe. Opatovický opat Neplach, autor Neplachovy kroniky, byl významným diplomatem krále Karla IV. V roce 1352 si u Karla IV. nechal udělat zvláštní zápis v listině o majetkové držbě rybníků, což ukazuje, jaký význam rybníkářství pro klášter

Sídlo společnosti Rybníční hospodářství a její sárky v Lázních Bohdanči.

mělo. Účastnil se spolu s Karlem několika delších zahraničních cest do Německa, Francie i jeho korunovace v Římě roku 1355. O rok později vydává Karel IV. dobře známý majestát, kde nabádá města a stavy ke stavbě rybníků pro hojnost ryb. Můžeme se domnívat, že císař byl opatem o rybníkářství velmi dobře informován a ovlivněn k šíření tohoto řemesla do dalších regionů.

Opatovický klášter byl v roce 1421 zcela zničen husity. Husitským vítězům se ale nepodařilo navázat na téměř 350 let trvající úspěšné hospodaření kláštera. V roce 1492 se na Pardubicko

dostává Vilém z Pernštejna, který zrekonstruoval zničené klášterní hospodářství a postavil přes 250 rybníků o výměře 6.500 ha. Husitskými válkami zničené rybníky opravil také na Přerovsku, Třebíčsku či na Hluboké, kde Vilém navýšil hráz Bezdreva a jeho výměru do jeho současné podoby. Rybníkářství tehdy tvořilo pro Pernštejny více než 70 procent jejich příjmů. Pardubice - jejich nové sídelní město, na začátku 16. století dvakrát vyhořelo, a Pernštejnové byli schopni ze svých dominantně rybníkářských příjmů město znovu vystavět. Renesanční centrum

Jednatel firmy Adolf Vondrka.

a zámek se bez velkých změn dochovaly až do dnešní doby. V té době druhý nejvýznamnější rod Rožmberků takových příjmů z rybníkářství zdaleka nedosahoval. Rožmberkové se rybníkářství od Pernštejnů vlastně učili. Jihočeský rybníkář Štěpánek Netolický byl žákem pernštejnského projektanta Kunáta mladšího z Dobřenic od Pardubic, který stavěl rybník Velký Tisý v jižních Čechách. Protože měl Kunát na Pardubicku větší zakázku - dostavbu Opatovického kanálu, tak Velký Tisý dostavěl Štěpánek už sám bez svého učitele. Kunát Opatovický kanál rozšířil a prodloužil od Bohdanče až do Semína na celkovou délku 34 km. Jeho průtok se tím zvýšil na 6,5 m³/s, protože 20 největších rybníků, které napájel, mělo výměru téměř 3.500 ha. První a největší napájený rybník byl Čeperka. Zvýšil jeho hráz, přítok z Labe a výměru z 500 na 1200 ha. Vilém z Pernštejna zavedl na Pardubicku na přelomu 15. - 16. století třístupňový chov kapra a vybudoval výše zmíněnou soustavu 250 rybníků. Největší z nich byly v okolí Bohdanče, kde vzniklo sídlo rybníční správy s úřadem fišmistra a s haltýři. Největšími rybníky byly Čeperka o výměře 1200 ha, Opatil 450 ha, Rozkoš 350 ha a Bohdanečský 350 ha. Pernštejnové v roce 1560 panství Pardubice prodali habsburské císařské koruně a zdejší rybníční fond se už dál nezvětšoval.

(Pokračování na straně 8)

Spokojenost po výlovu Bohdanečského rybníka.

**Rybníční
Hospodářství**

Případy poškození ryb v důsledku kyslíkového deficitu a náhlé změny teploty vody

Vodňany

Pod názvem Zdravotní aspekty produkčního chovu ryb se v prosinci uskutečnil ve Vodňanech odborný seminář, jehož pořadatelem byla Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity. Určen byl českým produkčním rybářům a veterinárním lékařům, působícím v chovech ryb. Během přednášek výzkumní a vědeckí pracovníci, zabývající se chorobami ryb, hovořili o aktuálních výsledcích svých výzkumů v oblasti zdravotní péče v produkčních chovech ryb a odpovídali na vnesené dotazy.

Z přednášek jsme pro čtenáře zpravodaje Rybníkářství vybrali práci několika členného týmu autorů ze tří univerzit, věnovanou případům poškození ryb v důsledku změny kvality vody a krmiva. Jejimi autory jsou Z. Svobodová, H. Modrá, M. Ševčíková, M. Palíková (Fakulta veterinární hygieny a ekologie VFU Brno), J. Máchová, H. Kroupová (Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity České Budějovice) a J. Mareš (Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně).

Poškození ryb může mít několik příčin, mezi některé z nich patří například:

1. Poškození ryb v důsledku náhlé změny teploty vody
2. Úhyn ryb v důsledku nedostatku kyslíku
3. Poškození ryb v recirkulačních systémech

Ad 1) Poškození ryb v důsledku náhlé změny teploty vody

Pokud dojde ke změně teploty o více jak 12 °C dojde k teplotnímu šoku. Příkladem je:

- Vysazování kaprů do bazénu
- Vypouštění vánočních kaprů

Při změně teploty o 5 až 10 °C nastane tympanie a autointoxikace ryb amoniakem. Příkladem je:

- letní odlovy - tympanie a autointoxikace
- Tachov sádky - autointoxikace amoniakem
- Vodňany, Brno sádky - proč někdy ryby na sádkách spí

Úhyn ryb je následkem šoku způsobeného prudkou změnou teploty vody.

Ad 2) Úhyn ryb v důsledku nedostatku kyslíku. Příkladem je:

- Úhyn ryb na Mušovské nádrži v roce 1984 (RNDr. M. Šebela)
- Případy podzimního deficitu kyslíku na rybnících

Příčinou úhynu ryb byl deficit kyslíku. Jedná se o kombinaci několika faktorů:

- přemnožení hrubého dafniového zooplanktonu s následným poklesem fytoplanktonu;
- nedostatek disponibilního fosforu pro fytoplankton;
- vápnění rybníků 14 dní před prvními úhyny;
- organické znečištění vody při ořezu okolních stromů.

Možnosti řešení problému deficitu kyslíku:

- Zvýšení přítoku vody ani použití dmýchadel nebylo dostatečné ke zvýšení koncentrace kyslíku na požadovanou hodnotu
- Jednorázová aplikace superfosfátu (6 mg/l) začátkem listopadu (vhodná teplota, podpora rozvoje fytoplanktonu)
- Postupné zvyšování koncentrace kyslíku ve vodě
- Konec listopadu 2014 - hodnoty kyslíku srovnatelné v obou rybnících (cca 12 mg/l)

Ad 3) Poškození ryb v recirkulačních systémech FAO - EIFAC 1984 uvádí optimální poměr chloridů a dusitanů ve vodě:

$$\frac{Cl^-}{N-NO_2^-} \frac{mg/l}{mg/l}$$

pro pstruha duhového 17
pro hospodářsky nevýzn. ryby 8

Podle našich dosavadních zkušeností a z praxe by tento poměr měl být nad 100.

Na semináři dále zazněly například přednášky věnované záchytu virů u kaprovitých ryb v Česku, koi herpesviru nebo bakteriální infekci v našich chovech ryb a jejich laboratorní diagnostika. Účastníci akce vyslechli rovněž přednášky o prvních zkušenostech s aplikací autogenní vakcíny proti furunkulóze nebo o snížení ztrát při manipulaci s generačními rybami candáta obecného či proliferativním onemocněním ledvin (PKD) v intenzivní akvakultuře.

Vydařená a pro produkční rybáře užitečná akce se konala v Mezinárodním environmentálním vzdělávacím, poradenském a informačním středisku ochrany vod Vodňany (MEVPIS).

Projev nedostatku O₂ - ryba tzv. troubí.

Úhyn ryb na Mušově vlivem O₂ deficitu.

Zvýšení koncentrace chloridů ve vodě chrání ryby před příjmem dusitanů a jejich toxickými účinky.

Budoucí rybáři mají to, o čem předchůdci jen snili - vlastní zpracovnu ryb. Vybuďovalo ji Krajské školní hospodářství

Žáci Střední rybářské školy ve Vodňanech mají dosud nebyvalou příležitost poznat zpracování sladkovodních ryb přímo ve školním zařízení. Takovou možnost jim nabídla nová zpracovna, kterou na sádkách v Čejeticích otevřelo Krajské školní hospodářství České Budějovice. To je příspěvkovou organizací Jihočeského kraje, která vznikla minulý rok sloučením Školního polesí Hůrky a Školního rybářství Protivín.

Čejetice

Nové, malé zařízení pro praktickou výuku vyšlo na 2,4 milionů korun a investici financovalo samo hospodářství ze svého zisku, který vrací zpět do zlepšení podmínek praktické výuky.

Jak ale upozorňuje jeho ředitel Josef Topka, kolaudační rozběh zpracovny nekončí. Další z důležitých fází je schválení a registrace potravinářského podniku a zkušební provoz zakončený finálním schválením zpracovny a přidělením veterinárního schvalovacího čísla.

Zpracovna ryb splňuje veškeré současné hygienické a technické normy pro tyto specifické provozy, v nichž se propojují běžné rybářské činnosti s praktickou výukou studentů.

„Zjednodušeně lze říci, že zpracovna disponuje vybavením klasického profesionálního provozu, který je kapacitně a technicky přizpůsoben naší hlavní činnosti, tedy vzdělávání,“ vysvětluje ředitel. Praktické vyuce předchází teoretická příprava v rámci předmětu Zpracování ryb, jako hlavního garanta přenosu aktuálních a inovativních postupů a metod, týkajících se této oblasti. Žáci si v Čejeticích osvojí praktické dovednosti při zpracování ryb a seznámí se s potřebnou dokumentací, jako jsou provozní řády nebo

Nová zpracovna slouží k praktické výuce žáků Střední rybářské školy Vodňany.

Systém analýzy rizika a stanovení kritických kontrolních bodů HACCP ve výrobě potravin. Ty doprovázejí provoz každé zpracovny ryb. Děje se tak pod dozorem zaměstnanců Krajského školního hospodářství nebo Střední rybářské školy Vodňany. Výsledným produktem zpracování bude ryba ve fázi trupů, půlek či filet a to buď ve formě volně ležené - zasypané ledem, nebo vakuované - opatřené etiketou, včetně všech zákonem požadovaných údajů.

Kromě zpracovaných ryb se ne-

dávno rozšířila nabídka o páteční prodej živých ryb na všech sádkách KŠH ČB a ředitelství Protivín. Tedy v Hrbově, Čejeticích a Kestřanech. V Hrbově lze po většinu roku koupit i živého pstruha duhového, který rozšířil druhovou nabídku živých ryb.

Krajské školní hospodářství do péče dostalo také některá chráněná území a chce proto připravit výukový program, který se bude touto odborností zabývat v rámci oboru Krajinář. Cílem je také zahájit revitalizace porostů na hrá-

zích rybníků a jejich odbahňování. Tím by se zvýšila i retenční schopnost menších vodních ploch. Ředitel Josef Topka říká, že pro organizaci je důležité, aby úroveň podmínek pro praktickou výuku žáků neklesla, zůstala na stejné úrovni a v některých případech se zlepšovala. To je i případ nové školní zpracovny ryb, která možností výuky rozšířila a zatraktivnila.

Novinky se dočkají i budoucí lesníci, pro které v polesí Hůrky vzniká trenažérové pracoviště pro výcvik těžby dřeva motorovou pilou. Toto pracoviště umožní i základní výcvik obsluhy harvestorového uzlu, který pro své žáky pořídila lesnická škola.

Náklady na praktickou výuku, kterou Krajské školní hospodářství zajišťuje, hradí ze svých rozpočtů školy, které na ně dostávají příspěvek z Jihočeského kraje. Díky tomu se podařilo náklady na výuku mírně snížit. „Hospodaření je ale především naprosto transparentní. To byl právě jeden z důvodů, proč naše organizace vznikla. Cílem bylo, aby měl Jihočeský kraj, jeho zastupitelé a radní jasné informace o tocích finančních prostředků,“ uzavřel Josef Topka.

Přestože jde o školní zpracovnu, je vybavena jako klasický profesionální provoz.

Na sádkách v Čejeticích lze v pátek koupit i živou rybu.

Prioritou je udržení jednoty a vytváření podmínek pro to, aby se co nejširší okruh lidí mohl rybařině věnovat

(Dokončení ze strany 3)

Tedy zejména na jednání s poslanci zemědělského výboru Poslanecké sněmovny, zástupci ministerstev zemědělství, vnitra, životního prostředí, krajskými úřady, Českým olympijským výborem... A také ve sledování a aktivní snaze o ovlivňování legislativy, spočívající v přípravě novel obecně závazných předpisů, účasti v připomínkových řízeních a podobně. Samostatnou kapitolou je pak „kauza kormorán“, které jsme už věnovali nespočet jednání. V mezinárodní oblasti se to týká spolupráce s Evropskou rybářskou federací (EAF) a CIPS. Až tohle všechno výrazně omezím, určitě se vrátím k samotné rybařině. Věřte, že se na to už opravdu těším.

Mimochodem, teď stát rozhodl, že zatímco produkčním rybářům náklady za škody vyder proplatí, na volných vodách nikoliv. Rozumíte tomu, nebo se bude svaz takovému rozhodnutí bránit?

Tady se musím omezit na stručnou odpověď, protože na tu vyčerpávající by nestačilo několik čísel Rybníkářství. Protože stá-

le převládá v odborné právnické veřejnosti i justiční praxi názor, že ryba v tekoucí vodě je res nullius, tedy věc ničí, pak škoda způsobená na takové rybě nebyla způsobena nějakému konkrétnímu subjektu. V mnoha člancích, knihách o rybníkářství, ve stanoviscích ministerstev jsem se snažil tuto, podle mého soudu zcela chybnou, interpretaci změnit. Zatím bez valného úspěchu. Nicméně přeče jen! Západočeský územní svaz ČRS podal proti státu, zastoupenému krajským úřadem, žaloby na náhradu škody způsobené kormoránem na revírech tvořených tekoucími vodami, a byl úspěšný. Oba spory už skončily pravomocnými rozsudky ve prospěch rybářů, jeden však bude předmětem dovolacího řízení před Nejvyšším soudem ČR. Tak jsme opravdu zvídaví na výsledek.

V čem to tedy má Český rybářský svaz jiné než Rybářské sdružení ČR?

Na to jsem už v podstatě odpověděl. Ryby v rybochovných zařízeních jsou považovány za vlastnictví toho, kdo na takovém zařízení hospodář. Škodu na této obsád-

ce musí uhradit škůdce, případně stát, jestliže škodu způsobí zvláště chráněný živočich jako je třeba vydra. Pro produkční rybáře nejsou tekoucí vody významné, zatímco pro Český rybářský svaz naopak. Naše revíry jsou zcela převážně na tekoucích vodách, a byť do nich ryby nasazujeme, jsou to ryby ničí...

Kde naopak můžete spolupracovat? Co pokládáte za největší úspěch?

Těžko říci, co lze považovat za největší úspěch. Osobně za něj považuji bezvadnou spolupráci s kolegy v Rybářském sdružení, a to především při prosazování zájmů rybářů v legislativním procesu při přijímání zákonů či vyhlášek v našem oboru činnosti. Vzájemně se podporujeme, a proto také představujeme významnou a nepřehlédnutelnou sílu.

Jak jste se vůbec k rybařině dostal?

Tak jako celá řada rybářů, když jsem se zaučoval rybářským dovednostem u strýce v Soběslavi na Černovickém potoce a jeho soutoku s Lužnicí. Vzpomínám, jak mě hospodář místní organiza-

ce zkušel z rybářských znalostí, a protože jsem hned první otázku „Jaký je rozdíl mezi skalákem a cejnem?“ zvládl, byl jsem ihned odměněn svojí první povolenkou.

Nechtěl jste se jí někdy věnovat profesionálně?

Neměl jsem to v úmyslu. Zkusil jsem v životě lecos, vyučil jsem se opravářem rentgenů, byl jsem strojuvůdcem elektrických lokomotiv, pak přišlo na řadu právo. Rybařina byla vždycky jen koníčkem, ale jak jsem do ní více pronikal a také se seznamoval s řadou skvělých lidí, kterým se stala profesí i osudem, mnohokrát mě napadlo, že by to mohlo být báječné, spojit koníčka s profesí.

Nakonec vyhrálo právo a paragrafy.

Moje právnická profese nedovoluje odstříhnout se od ní v okamžiku, kdy zamknu kancelář. A nejen to, také problémy právní úpravy rybníkářství mě tu s větší, tu s menší intenzitou zaměstnávají, takže o nich budu jistě přemýšlet i v době, kdy budu sedět u vody a kochat se nadějí, že konečně přijde tolik očekávaný trofejní úlovek.

Rybníční hospodářství pokračuje v tradici

(Dokončení ze strany 5)

V důsledku třicetileté války v letech 1618-1648 dochází k dramatickému úbytku obyvatelstva. V českých zemích zbylo pouze okolo milionu obyvatel. Řada rybníků se přestala napouštět a na jejich dnech se postupně začalo zemědělsky hospodařit.

Za vlády Habsburků po roce 1776 byly na dnech bývalých rybníků Pardubicka stavěny nové vesnice a půda kolem nich byla parcelována pro zemědělské osadníky. Největší rybníky jako Velká Čeperka, Oplatil či Rozkoš však existovaly až do 60. let 19. století, kdy byly zrušeny kvůli požadavkům na další zemědělskou půdu a rozvoj zdejšího průmyslu. V roce 1881 koupil velkostatek

Pardubice i s rybníky rakouský baron Richard Drasche z Wartinberka. Mnoho zaniklých rybníků obnovil a zahájil éru renesance rybníkářství. V roce 1919 po první pozemkové reformě ale Richard Drasche zůstává v Rakousku a celý velkostatek Pardubice včetně rybníků je zestátněn. Po zániku velkostatku v 50. letech jsou rybníky převedeny na Státní rybářství.

Od roku 1984 působil ve Státním rybářství Adolf Vondrka jako vedoucí střediska Lázň Bohdaneč. Ten je šestou generací původně jihočeského rybářského rodu Vondrků. V roce 1993 uspěl spolu s partnerem v privatizaci střediska Lázň Bohdaneč a založil společnost Rybníční hospodářství s.r.o. V roce 2012 převzal její obchodní podíly syn Adolf Vondrka mladší.

Firma v současné době hospodář na 52 rybnících o výměře 570 ha. Na 120 ha je hospodaření omezeno orgány ochrany přírody. Roční produkce je 200-250 tun ryb. Kapr tvoří 85 procent, zbytek je amur, štika, sumec, candát, lín. Společnost exportuje dvě třetiny produkce, zbytek prodá na domácím trhu. Provoz řídí porybný, kterému jsou podřízeni baštyři, sádecký a rybaři.

Rybníční hospodářství, s.r.o., má registrovanou ochrannou známku Pernštejnský kapr, která byla inspirována heraldickým znakem Pernštejnů. Je pro ni velkým závazkem, aby navázala a zodpovědně pokračovala v hospodaření a chovu ryba na rybnících, který má na Pardubicku tradici už 900 let.

Adolf Vondrka

KAM O SVÁTCÍCH

Praha, Turnov, Brno

Národní zemědělské muzeum v Praze na Letné otevřelo novou stálou expozici rybníkářství, jejíž vybudování vyšlo na 15 milionů korun. Je interaktivní, s řadou živých exponátů, jako jsou naše sladkovodní ryby. Odvětví představuje také jako potravinový fenomén, který po staletí ovlivňuje krajinu.

Až do konce ledna si lze v Muzeu Českého ráje v Turnově prohlédnout výstavu Kapr sumec štika. Ukazuje rybářské pomůcky a náčiní z konce 19. století i vývoj rybníkářství od pravěku po současnost. Moravské zemské muzeum v Brně nabízí až do 27. března v Paláci šlechticů výstavu Ryba v lidové kultuře - v rybníkářství, ve stravě, léčbě nebo v lidovém umění.